

Několik poznámek o dědickém právu.

Novým občanským zákoníkem došlo k některým výrazným změnám v dědickém právu, s nímž je starší generace nedostatečně seznámena, nebo o změnách vůbec neví. Ve své osobní praxi se setkávám s řadou případů, kdy neznalost práva, nebo důvěřivost v charakterní a loajální chování nejbližších příbuzných, uvrhly řadu starších lidí na pokraj bídy.

Informaci jsem zpracoval pro stranickou organizaci v Havířově, pro lepší informovanost, aby se předešlo možným negativním důsledkům.

Připravil JUDr. Michal Jantoš, souhlasím s jejím rozšířením v rámci ČSSD.

Co je dědické právo?

Je to právo na pozůstalost nebo na poměrnou část z ní.

Co pozůstalost tvoří?

Celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci. Zvláštní režim mají movité věci, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti. Je nabývá pozůstalý manžel, i když není dědicem. To neplatí, pokud pozůstalý manžel bez vážných důvodů nesdílel se zůstavitelem rodinnou domácnost.

Na základě čeho se podle práva ČR dědí?

Na základě dědické smlouvy, závěti nebo zákona (lze i kombinovat).

Co je odkaz?

Odkazem se odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité věci, popřípadě jedné či více věcí určitého druhu, nebo na zřízení určitého práva. Tedy odkazovník dostane z pozůstalosti určitou věc nebo soubor věcí.

Zůstavitel v závěti přikáže určité osobě, že má z pozůstalosti něco vydat odkazovníku.

Odkazovník není dědicem. Nedopovídá za dluhy zůstavitele.

Kdy vzniká dědické právo?

Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele. Kdo zemře dříve nebo současně s ním, ten nedědí.

Kdo nemůže být dědicem?

Z dědického práva je vyloučen ten kdo se dopustil:

- činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu zavrženého jednání proti zůstavitelově poslední vůli (zatajil ji, zfalšoval, zůstavitele k ní donutil apod.)

Zůstavitel takové osobě může výslovně prominout.

Mohu dědictví odmítnout?

Po smrti zůstavitele je možné dědictví odmítnout. Vyžaduje se výslovné prohlášení vůči notáři, který vede dědické řízení. Lhůta činí 1 měsíc od vyrozumění notářem. Poté již dědictví nelze odmítnout. Nelze též odmítnout, pokud se dědic chová tak, že je zřejmé, že dědictví neodmítne (např. se ujme pozůstalosti). Odmítnutí nelze podmínit ani vzít zpět.

Závěť - jak lze napsat závěť?

Závěť musí mít písemnou formu a musí být napsána vlastnoručně zůstavitelem a nakonec musí být uvedeno datum a vlastnoruční podpis zůstavitele.

Pokud zůstavitel závěť nenapsal vlastní rukou (např. na počítači), musí jí vlastnoručně podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědek nesmí mít zájem na závěti (nesmí z ní mít prospěch). Svědek se také na závěť podepíše a identifikuje se.

Závěť lze napsat také u notáře.

Lze závěť zrušit?

Závěť se zrušuje odvoláním nebo pořízením pozdější závěti. Pořízením pozdější závěti se dřívější závěť ruší v rozsahu, v jakém nemůže vedle pozdější závěti obstát. Závěť lze odvolat stejnou formou, jakou byla napsána nebo i jinak (roztrhání závěti).

Co je obsahem závěti?

Obecně určuje osoby, které dostanou podíl na pozůstalosti – „povolává za dědice“. Nově lze nabytí dědictví podmínit, uložit příkaz nebo dědici určit náhradníka.

Závětí lze zřídit také odkaz.

Zákonná posloupnost - kdy se dědí na základě zákonné posloupnosti?

Pokud se nedědí na základě dědické smlouvy nebo závěti (nebo část majetku není v dědické smlouvy nebo v závěti obsažena).

Kolik je dědických tříd a kdo do nich patří?

Zůstavitelovy děti a jeho manžel. Každý dědí stejným dílem. Nedědí-li některé ze zůstavitelových dětí, jeho podíl si stejným dílem rozdělí jeho děti. Manžel nesmí dědit sám v této skupině.

Manžel, zůstavitelovi rodiče a ti, kteří žili se zůstavitelem ve společné domácnosti po dobu 1 roku před smrtí zůstavitele. Zde se dědí stejným dílem, manžel však nejméně polovinu pozůstalosti. Osoba, která žila se zůstavitelem ve společné domácnosti po dobu 1 roku před jeho smrtí, nesmí v této skupině dědit sama.

Sourozenci a osoba, která žila se zůstavitelem ve společné domácnosti po dobu 1 roku před smrtí. Stejným dílem. Nedědí-li některý ze sourozenců, rozdělí si jeho podíl jeho děti stejným dílem.

Prarodiče zůstavitele. Stejným dílem.

Prarodiče rodičů zůstavitele. Stejným dílem.

Děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele. Každý stejným dílem.

Kdo je nepominutelný dědic?

Nepominutelnými dědici jsou děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci. Je-li nepominutelný dědic nezletilý, musí se mu dostat alespoň tolik, kolik činí $\frac{3}{4}$ jeho zákonného dědického podílu. Je-li nepominutelný dědic zletilý, musí se mu dostat alespoň tolik, kolik činí čtvrtina jeho zákonného dědického podílu. Pokud se mu dostane méně, má nárok na finanční kompenzaci.

Má nepominutelný dědic vždy nárok na svůj „povinný díl“?

Má na něj nárok vždy, pokud nebyl zůstavitelem vyděděn. Vydědit lze nepominutelného dědice jen když:

- neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nouzi
- neprojevuje o zůstavitele opravdový zájem, jaký by projevovat měl
- byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze
- vede trvale nezřízený život
- pokud je dědic zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že je tu obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl. Učinit to lze v tomto případě tak, že tento jeho povinný díl zůstaví dětem tohoto vyděděného dědice.
- Pokud vyděděný potomek přežije zůstavitele, vztahuje se vydědění i na potomky vyděděného dědice, pokud zůstavitel neprojevil jinou vůli. Pokud vyděděný potomek nepřežije zůstavitele, tak děti tohoto vyděděného dědice dědí.

Jak lze vydědění provést?

Prohlášení o vydědění lze učinit nebo je lze měnit či zrušit stejným způsobem, jak se pořizuje nebo ruší závěť.

Koho lze vydědit?

Vydědit lze jen nepominutelného dědice (viz výše). U ostatních dědiců může zůstavitel určit, že po zůstaviteli dědit nebudou. Učinit tak ve stejné formě, jak se pořizuje, mění či ruší závěť.

Odpovědnost dědiců za dluhy - odpovídá dědic za dluhy zůstavitele?

Pokud dědic neuplatní výhradu soupisu, odpovídá za dluhy zůstavitele v celém rozsahu. Výhradu soupisu musí dědic učinit do jednoho měsíce ode dne, kdy ho soud o tomto právu vyrozuměl. Nelze tak učinit dodatečně.

Pokud dědic uplatní výhradu soupisu, odpovídá za dluhy jen do výše nabytého dědictví.

JUDr. Michal Jantoš